

Dr hab. n. o zdrowiu Ryszard Plinta prof. SUM

Katowice, 21.05.2021r.

Zakład Adaptowanej Aktywności Fizycznej i Sportu

Katedra Fizjoterapii

Wydział Nauk o Zdrowiu w Katowicach

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

Recenzja rozprawy doktorskiej

Mgr. Grzegorza Prokopowicza

„Intensywność wysiłku zawodników podczas meczu koszykówki na wózkach”

Promotor: Prof. dr hab. Bartosz Molik

Promotor pomocniczy: Dr hab. Jolanta Marszałek prof. AWF

Sport osób niepełnosprawnych, a szczególnie sport paraolimpijski w ostatnich latach rozwija się bardzo intensywnie. Z dekady na dekadę wzrasta poziom sportowy w poszczególnych dyscyplinach, a rozwój koszykówki na wózkach jest tego najlepszym przykładem. Na skuteczność programu treningu fizycznego mają wpływ przede wszystkim takie zmienne jak: objętość treningu, intensywność treningu oraz gęstości (częstości). Plan treningowy powinien uwzględniać te zmienne uwzględniając potrzeby zawodników w poszczególnych dyscyplinach sportowych. Podjęty temat rozprawy doktorskiej mgr. G. Prokopowicza wpisuje się obecnie w tematykę potrzebną nie tylko z punktu nauki ale przede wszystkim praktyki trenerskiej. Jest oryginalnym opracowaniem, dotyczącym badań nad intensywnością treningu w koszykówce na wózkach, uwzględniając przede wszystkim uczestników badań ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Polski.

Ocena formalna

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska liczy 79 stron i posiada typowy układ, zgodny z wymogami prac doktorskich o charakterze empirycznym. Zawiera następujące rozdziały:

1. Wprowadzenie do problemu badawczego, 2. Cele pracy, pytania badawcze, 3. Materiał i metody badań, 4. Wyniki, 5. Dyskusja, 6. Wnioski oraz Piśmiennictwo. Dodatkowo załączono: Spis treści, , Wykaz skrótów, Streszczenie w języku polskim i angielskim, Spis tabel oraz Załączniki.

Ocena merytoryczna

We wprowadzeniu Doktorant opisuje zagadnienia związane z podjętą tematyką w oparciu o liczną literaturę. Między innymi przedstawia historię adaptowania koszykówki na potrzeby osób poruszających się na wózkach oraz szczegółowo objaśnia klasyfikację w koszykówce na wózkach od początków jej wprowadzenia do obecnie obowiązującej klasyfikacji funkcjonalnej. W kolejnym podrozdziale Doktorant charakteryzuje badaną dyscyplinę pod względem procesu treningowego, ze szczególnym uwzględnieniem profilu fizjologicznego zawodników. W ostatniej części wprowadzenia Autor analizuje literaturę dotyczącą badań nad oceną wysiłków fizycznych zawodników w warunkach laboratoryjnych, treningowych oraz startowych. Treści zawarte w tym rozdziale świadczą o zapoznaniu się Doktoranta z aktualnym stanem wiedzy w temacie będącym przedmiotem badań.

W rozdziale cel pracy i pytania badawcze Doktorant sformułował dwa cele poznawczy i aplikacyjny oraz szczegółowe cztery pytania badawcze.

Rozdział „Materiał i metody badań” rozpoczyna się informacją dotyczącą okresu badań (2015-2018), które przeprowadzono podczas rozgrywek Polskiej Ligi Koszykówki na wózkach oraz rozgrywek krajowych w USA. Na przeprowadzenie badań uzyskano zgodę Senackiej Komisji Etyki Badań Naukowych Akademii Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie, a finansowane były ze środków na badania statutowe Uczelni. W rozdziale tym określono szczegółowo istotne kryteria włączenia do badań i wyłączenia z badań w wyniku których ostatecznie do analizy wybrano wyniki uzyskane przez 91 koszykarzy na wózkach. Podziału dokonano na zawodników ligi polskiej (31 osób) i amerykańskiej (60 osób), kategorie funkcjonalne, wygrane i przegrane mecze oraz zawodników amerykańskich ze względu na rodzaj niepełnosprawności. W tym miejscu jako recenzent chciałbym uzyskać odpowiedź na pytanie, dlaczego nie zbadano więcej zawodników z polskiej ligi, aby liczebności grup były zbliżone? Umożliwiłoby to również podział tej grupy ze względu na rodzaj niepełnosprawności. Całą procedurę badań opisano rzetelnie włącznie z zastosowanymi testami i pomiarami.

W celu oceny intensywności wysiłku badano następujące parametry: przejechany dystans, wydatek energetyczny (metodą pośrednią), średnią i maksymalną częstość skurczów serca, średnią strefę HR oraz średnią i maksymalną prędkość poruszania się zawodników. Ponadto analizowano wyniki w odniesieniu do zwycięskich i przegranych meczy. W rozdziale tym Autor napisał takie zdanie: „Informacje dostępne w literaturze wskazują, iż całkowity czas meczu w KnW liczony z przerwami w grze i zatrzymanymi przez zegar wahają się od 40 do 70 min.” W tym miejscu nie podano źródeł piśmiennictwa, ale wydaje się niemożliwe, aby w meczu koszykówki, który trwa 40 min. czasu efektywnego nie było żadnych przerw w grze.

Analiza statystyczna przeprowadzona została z wykorzystaniem programu IBM SPSS Statistics 24 oraz Excel. W analizie wyników uwzględniono podział koszykarzy na: poziom sportowy, klasyfikację funkcjonalną, rodzaj niepełnosprawności oraz osiągnięty wynik meczu (podczas badań). Testy do obliczeń dobrano prawidłowo.

Wyniki zostały w sposób chronologiczny i czytelny przedstawione w czterech podrozdziałach i 12 tabelach. Każdy podrozdział został opatrzone krótkim wstępem oraz krótką analizą najważniejszych wyników (szczegółowa analiza znalazła się w rozdziale „Dyskusja”). Wyniki zostały również opisane czytelnie z odsyłaczami, co znacznie ułatwia czytelnikowi odnajdywanie opisywanych kwestii.

Rozdział „Dyskusja” jest zdaniem recenzenta bardzo mocną stroną dysertacji. W rozdziale tym Doktorant wykazuje się nie tylko dobrą znajomością literatury z badanej tematyki, ale co ważne potrafi umiejętnie interpretować uzyskane wyniki własne w konfrontacji z innymi wynikami. Świadczy to także o bardzo dobrej znajomości samej dyscypliny sportu, co wraz z umiejętnością analizy naukowej wyników jest bardzo istotne i cenne. Autor ma również umiejętność krytycznego odniesienia się do niektórych wyników własnych.

W podsumowaniu i końcowej części tego rozdziału na szczególną uwagę zasługuje świadomość Autora o ograniczeniach wynikających z badań i rekomendowania pewnych kierunków w podjętym temacie badań, zwracając między innymi uwagę na konieczność rozszerzenia badań o liczniejsze grupy, ujednolicenie protokołu badań czy badania w różnych

201 - 7

grupach wiekowych. Zachęcam Doktoranta do dalszych badań w tym zakresie, które będzie można wykorzystać w praktyce trenerskiej.

W rozdziale sformułowano pięć wniosków. Pierwsze cztery są odpowiedzią na postawione pytania badawcze. Wszystkie wynikają z przeprowadzonych badań. Bardzo cennym jest sformułowanie wniosku aplikacyjnego (piątego), w którym Autor dowodzi konieczności stosowania klasyfikacji.

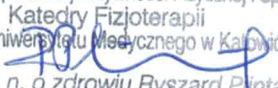
W wykazie piśmiennictwa widnieją 133 pozycje. Ponad połowa z nich są to publikacje z ostatnich 10 lat. Na uwagę zasługuje również fakt wykorzystania większości znaczących pozycji anglojęzycznych. Dobór większości pozycji uzasadniony i dobrze wykorzystany w tekście pracy. Można było zrezygnować z niektórych bardzo starych opracowań lub umieścić nowsze pozycje dotyczące danego zagadnienia tych samych autorów np. Jana Górskiego „Fizjologia wysiłku i treningu fizycznego” PZWL Warszawa z 2019 roku, lub nowsze pozycje dotyczące periodyzacji treningu sportowego.

Praca została napisana językiem poprawnym, nieliczne drobne błędy literowe i interpunkcyjne nie wpływają na wartość merytoryczną opracowania.

Podsumowanie

Wobec powyższego stwierdzam, że dysertacja pt.: „Intensywność wysiłku zawodników podczas meczu koszykówki na wózkach” spełnia kryteria stawiane rozprawom na stopień doktora nauk o kulturze fizycznej określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki wraz z późniejszymi zmianami. Zatem zwracam się do Rady Naukowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Józefa Piłsudskiego w Warszawie o dopuszczenie Pana magistra Grzegorza Prokopowicza do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wobec wysokiej oceny przedłożonej mi do oceny rozprawy wnioskuję o jej wyróżnienie.

KIEROWNIK
Zakładu Adaptowanej Aktywności Fizycznej i Sportu
Katedry Fizjoterapii
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

dr hab. n. o. zdrowiu Ryszard Pinta
prof. nadzw. SUM